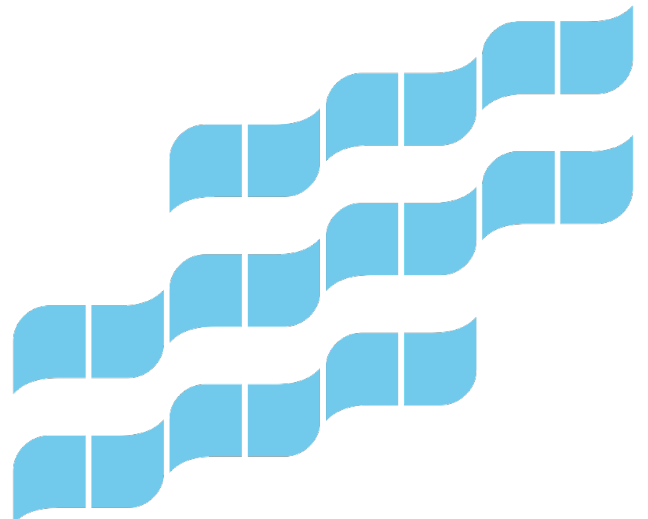

Globaali- ja kansainvälisyys- kasvatuksen suunnitelma 2022 - 2023

Lukiokoulutus

Tampereen kaupunki

KANSAINVÄLISYSSUUNNITELMA

2022 - 2023

Sisällysluettelo

1	Johdanto	2
2	Kansainvälisyyden rooli oppilaitoksen arvojen toteutumisessa	2
3	Toimintaympäristön kuvaus	3
4	Päämäärä	4
5	Toiminta-ajatus ja ydinsaaminen	6
6	Strategiset tavoitteet, painopisteet ja kehittämisalueet	7
7	Kansainvälisen toiminnan organisointi ja resurssit	8
8	Arviointi, seuranta ja uudistaminen	8
9	Lisätietoa ja lähdeaineistoa	10

1 Johdanto

Kansainvälisyys ja kulttuurinen moninaisuus ovat entistä vahvemmin osa suomalaista yhteiskuntaa ja siten myös lukiokoulutusta. Koulutuksen järjestäjän ja lukio-opetuksen on pystyttävä takaamaan valmiudet työskennellä ja toimia kansainvälistyvässä Suomessa ja yhteisessä maailmassamme.

Gloaalikasvatuksen ja kansainvälisyyskasvatuksen taustalla lukiokoulutuksessa ovat opetussuunnitelmassa sekä kaupungin strategiassa kirjatut kansainväliset ja kansalliset strategiat sekä sitoumukset. Gloaalikasvatuksen ja kansainvälisyyskasvatuksen teemat ovat lukion opetussuunnitelman arvoperustassa. Arvoperusta toteutuu lukion toimintakulttuurissa, kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja työskentelyn organisoinnissa. Lukion arvoperustaa konkretisoivat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet, jotka muodostavat oppiaineiden yhteiset tavoitteet.

Opetussuunnitelman perusteiden mukaan lukio-opetuksen perustana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioitus sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat kaikessa lukion toiminnassa. Opetuksessa ymmärretään kestävän elämäntavan ja ekososiaalisen sivistyksen välttämättömyys. Inhimillinen ja kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkautena ja luovuuden lähteenä. Lukio-opetus kannustaa vastuulliseen toimijuuteen sekä kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmankansalaisuuteen YK:n kehitystavoitteiden (Agenda 2030-ohjelma) suunnassa.

Työelämä muuttuu yhä globaalimmaksi, mikä edellyttää jokaiselta kykyä toimia kulttuurisesti moninaisessa ja kansainvälisessä ympäristössä. Lukiokoulutus antaa opiskelijoille menestymisen lähtökohdat tarjoamalla heille kokemuksia ja näköaloja kansainvälisyyteen, ja tätä kautta valmiuksia opiskella, työskennellä ja elää kansainvälisessä toimintaympäristössä.

2 Kansainvälisyyden rooli oppilaitoksen arvojen toteutumisessa

Tampereen kaupungin lukiot arvostavat omaa paikallista ja kansallista kulttuuriaan, samoin kuin yhteistä pohjoismaalaista ja eurooppalaista kulttuuriperintöänsä. Näin kotikansainvälisyys ja kansainvälinen yhteistyö ovat oppilaitostemme keskeisiä arvoja.

Suunnitelman arvot on johdettu opetussuunnitelman, kaupunkistrategian ja lukiokoulutuksen strategisen asiakirjan arvoista. Globaali- ja kansainvälisyyskasvatuksen arvopohjassa korostuvat erityisesti mm. oman kulttuuri-identiteetin rakentaminen, yhdenvertaisuus, kulttuurisen moninaisuuden arvostaminen ja kunnioittaminen, aktiivinen maailmankansalaisuus, osallisuus, Agenda2030-ohjelman tavoitteet ja kielitietoisuus.

Oppilaitokset takaavat kaikille opiskelijoilleen mahdollisuuden osallistua globaali- ja kansainvälisyyskasvatustoimintaan usealla tasolla (ks. luku 4). On tärkeää, että jokainen opiskelija sisäistää sosiaalisen kestävän kehityksen ja yhteistoiminnallisuuden periaatteet toimiessaan rohkeasti ja avoimesti kansainvälisissä ympäristöissä kotimaassaan ja ulkomailla.

Kansainvälisyystoimintaa ohjaavina arvoina Tampereen lukiokoulutuksessa pidetään vastuun ottamista sekä toisista ihmisistä että ympäristöstä ja muuttuvan maailman haasteisiin vastaamista Toiminnassa edistetään yhdenvertaisuutta ja arvostetaan kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta.

Opiskelijat ohjataan ymmärtämään ja omaksumaan luonnonvarojen rajallisuus, globaalin vastuun ottaminen ja luonnon puolesta toimimisen tärkeys. Myös kansainvälisessä yhteistyössä tulee arjen tietotulvassa osata erottaa oleellinen epäoleellisesta sekä kehittää kriittistä ajattelua.

3 Toimintaympäristön kuvaus

Nykyinen lukiolaki tuli voimaan 1.8.2019. Yksi lain painopisteistä on huomion kiinnittäminen kansainvälisyyteen ja kulttuuriosaamiseen lukioiden opetuksessa ja muussa toiminnassa. Käytännön toimeenpanossa tulee ottaa huomioon erityisesti kansainvälisyyden monet ulottuvuudet ja mahdollisuudet liikkuvuuksien ja vierailujen lisäksi. Kansainvälisyyden eri ulottuvuuksia on kuvattu luvussa 4 ”Päämäärä”.

Tampere tarjoaa laajan valikoiman erilaisia opiskeluvaihtoehtoja lukiosta yliopistoihin ja ammattikorkeakouluihin sekä ylioppilastutkintoon perustuviin ammatillisiin perustutkintoihin. Lisäksi Tampere houkuttelee myös ulkomaalaisia opiskelijoita.

Tampereen kaupungin lukioiden sijainti mahdollistaa yhteistyön muiden lukioiden ja toisen asteen oppilaitosten kanssa. Lukion maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden lisäksi kulttuurista moninaisuutta lisäävät vaihto-opiskelijat, kansainväliset harjoittelijat, erilaiset vierailijaryhmät, luennoitsijat ja tapahtumat. Koulutuksen järjestäjien ja oppilaitosten välisiä yhteistyön foorumeita ovat mm. Tampereen alueen globaali- ja kansainvälisyyden kehittämistyöryhmä, Maailmankoulu-verkosto ja seudullinen Globaalipolku-blogi. Lisäksi Tampereen kaupungin digitaalinen toimintaympäristö sekä muu sosiaalinen media tarjoavat välineitä kansainvälistymiseen.

Tampereen kaupungin lukioiden tarjoama monipuolinen kieliohjelma on olennainen osa kansainvälisyyttä. A-kielenä on mahdollista opiskella englantia, espanjaa, kiinaa, ranskaa, ruotsia, saksaa ja venäjää, B1-kielenä ruotsia ja B2/B3-kielenä espanjaa, italiaa, kiinaa, latinaa, ranskaa, saksaa ja venäjää. Lisäksi suomea opetetaan toisena kielenä (S2). Kotokielinä voi opiskella mm. venäjää ja persiaa.

Lukioiden järjestämät ulkomaille suuntautuvat opintomatkat, läheinen yhteistyö eri maissa sijaitsevien ystävyyskoulujen kanssa ja myös virtuaalinen toiminta parantavat opiskelijoiden yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, kielitaitoa ja kulttuurien tuntemusta. Näitä yhteistyötahoja on sekä Euroopassa että sen ulkopuolella. Lisäksi tärkeää kansainvälistä yhteistyötä tehdään myös lähetystöjen, kulttuurikeskusten ja erilaisten yhteisöjen ja yritysten kanssa. Tätä yhteistyötä tukevat mm. erilaiset EU:n ja Opetushallituksen rahoittamat kansainväliset hankkeet.

Kasvava kulttuurinen moninaisuus ja lisääntyvä kansainvälisyys asettavat haasteita lukio-opetukselle. Opiskelijalle tulee taata riittävä kansainvälinen osaaminen jatko-opintoja, työuraa ja elämää varten. Kansainväliseen osaamiseen kuuluvat mm. kielitaito ja kielitietoisuus, kulttuurien tuntemus, vuorovaikutusosaaminen, avarakatseisuus ja yhteistyökyky, osallisuus sekä verkostoitumistaidot. Henkilöstöllä tulee olla valmiudet tukea opiskelijoiden kansainvälisen osaamisen kehittymistä. Eri-tyisesti sekä opiskelijoiden että opettajien vuorovaikutusosaamista, kulttuurien tuntemusta ja myönteistä asennetta tulee lisätä. Kansainvälisyyden tulee näkyä kaikissa oppiaineissa. Henkilöstön

täydennyskoulutuksessa tulee panostaa ainakin seuraaviin seikkoihin: globaali- ja kansainvälisyyskasvatus, eri kulttuureista tulevien ihmisten kohtaaminen, verkostoitumistaidot, digitaalisten ympäristöjen hyödyntäminen, projektiosaaminen sekä kielitaidon parantaminen ja ylläpitäminen.

4 Päämäärä

Lukion opetussuunnitelma tuli voimaan 1.8.2021. Siinä mainituista laaja-alaisen osaamisen kokonaisuuksista kansainvälistä osaamista vahvistavat erityisesti vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Laaja-alainen osaaminen lukiossa

Tavoitteina

- hyvä yleissivistys
- kestävän tulevaisuuden rakentaminen
- vahvat jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiudet

Kuvan lähde: Lukion opetussuunnitelma perusteet 2019, 60.

Lukiokoulutuksen kansainvälisyys monipuolistaa opiskelijan kokemusmaailmaa, avartaa maailmankuvaa sekä vahvistaa valmiuksia eettisesti kestävään toimintaan globalisoituneessa maailmassa. Lisäksi lukiossa tuetaan opiskelijan globaalikansalaisen asennetta, kulttuurisia ja kielitaitoja, yhteistyö- ja tiimitaitoja sekä avointa kiinnostusta uusien mahdollisuuksien kohtaamiseen ja elinikäiseen oppimiseen.

Jokaisella opiskelijalla on oikeus osallistua globaali- ja kansainvälisyyskasvatustoimintaan lukion koosta tai sijainnista riippumatta. Opiskelijaa ohjataan aktiiviseen, suunnitelmalliseen kansainväliseen toimintaan hyödyntämällä kotikansainvälisyyttä ja kansainvälistä liikkuvuutta. Kansainvälisyystoiminnan pohjana ovat hyvät kommunikaatiovalmiudet ja monipuolinen kielitaito ja tämä näkyy myös kaupungin lukioiden kielitarjonnassa. Kaikille opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus valinnaisten kielten opiskeluun sekä osallistumiseen kansainvälisyystoimintaan. Lisäksi opiskelijoille taataan mahdollisuus peruskoulussa aloitetun valinnaisen A-kielen jatkamiseen lukiossa. Myös henkilökunnan kansainvälistymistä tuetaan esimerkiksi mahdollistamalla osallistuminen koulutuksiin ja tapahtumiin. Koko henkilökunta koulun johdosta lähtien sitoutetaan kansainvälistymiseen. Kansainvälisyyden neljä eri tasoa huomioidaan lukioiden toiminnassa seuraavasti:

- ❖ **Kansainvälisyys laaja-alaisena osaamisena** toteutuu lukiolaisen avarakatseisuutena, ekososiaalisena sivistyksenä ja valmiutena kohdata muita kulttuureja. Tämä näkyy lukioiden jokapäiväisessä toiminnassa.
- ❖ **Kotikansainvälisyydessä** voidaan hyödyntää esimerkiksi vaihto-opiskelijoiden, maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden ja vierailijoiden taustaa ja kokemuksia eri kulttuureista. Lisäksi käytetään teknologian mukanaan tuomia mahdollisuuksia kommunikointiin muiden kulttuurien edustajien kanssa ja järjestetään virtuaalisia tapahtumia. Aihe on integroituna useisiin oppiaineisiin.
- ❖ **Kansallinen ja seudullinen kansainvälisyys** saavutetaan Tampereen lukioiden ja muiden alueen oppilaitosten sekä yritysten yhteistyöllä. Tampereen kaupungin lukiot verkostoituvat myös ulkomaisten oppilaitosten kanssa.
- ❖ **Kv-liikkuvuus** on olennainen osa kansainvälisyyttä ja Tampereen kaupungin lukiot tarjoavat opiskelijoille mahdollisuuksia osallistua myös liikkuvuusprojekteihin.

Koulujen kansainvälisyyden tasot.

Pyramidi kuvaa mm. kv-toimintaan osallistuvien määrää.

Pyramidin käänteisenä kuvastaisi kv-toiminnan hiilijalanjäljen suuruutta.

@ Paula Maitila

5 Toiminta-ajatus ja ydinosaaminen

Tampereen lukiot tarjoavat koulutusta, jossa kansainvälisyys on osa toimintakulttuuria ja joka tukee lukiokoulutuksen ja opetussuunnitelman perusteissa asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Lukiot toimivat verkostoituneesti.

Opiskelijaa kannustetaan vuorovaikutukseen ja kansainväliseen yhteistyöhön. Lukiosta valmistunut osaa kommunikoida monipuolisesti myös vierailta kielillä kieli- ja kulttuuritaustaltaan erilaisten ihmisten kanssa. Hänellä on halu ja kiinnostus löytää arvostettavaa muista kulttuureista.

Kansainvälisyysosaamista kehitetään oppiaineiden välisellä yhteistyöllä ja -toiminnalla opetussuunnitelmaa noudattaen. Esimerkiksi integroidut opintojaksot tarjoavat mahdollisuuksia oppiaineiden yhteistyön kehittämiseen. Globaali- ja kansainvälisyyskasvatuksen tulee sisältyä kaikkiin oppiaineisiin osana aineen opetusta. Kielitaito ja vuorovaikutustaidot ovat kansainvälisyyteen liittyvää ydinosaamista. Globaali- ja kansainvälisyyskasvatus tukee opiskelijan myönteisen maailmankansalaisen asenteen rakentumista ja ymmärrystä itsestä eettisenä toimijana.

6 Strategiset tavoitteet, painopisteet ja kehittämisalueet

Kansainvälisyystoiminnan tavoitteena on luoda Tampereen kaupungin lukioihin avoin ja myönteinen ilmapiiri sekä auttaa opiskelijoita toimimaan muuttuvissa olosuhteissa. Kansainvälisyystoiminta ottaa huomioon jatko-opintojen ja työelämän tarpeet sekä antaa opiskelijoille valmiuksia kulttuurisesti moninaisissa ja kansainvälisissä ympäristöissä toimimiseen. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia kansainvälisten kokemusten saamiseen ja lukioden opetussuunnitelmiin sisällytetään kansainvälisyyttä tukevia opintojaksoja. Opiskelijat voivat myös saada opintopisteitä kansainväliseen toimintaan osallistumisesta. Kansainvälisyys on osa lukioden arkea ja tavoitteena on saada kaikki Tampereen kaupungin lukioden opiskelijat kansainvälisyystoiminnan piiriin.

Tavoitteet voidaan saavuttaa kehittämällä toimintaa monipuolisesti ja suunnitelmallisesti kansainvälisyyden eri tasot huomioiden. Erityisiä strategisia painopisteitä ovat:

- ❖ **Kotikansainvälisyys:** Opiskelija oppii tunnistamaan kansainvälisyyden omassa lähiympäristössään. Tampereella asuu ja Tampereen kaupungin lukioissa opiskelee suuri määrä eri kulttuuritaustaisia ihmisiä. Heidän tietojensa ja kokemuksensa avulla voidaan lisätä opiskelijoiden tietoisuutta muista kulttuureista ja parantaa heidän valmiuttaan kohdata eri kulttuureja sekä käydä katsomusdialogia.
- ❖ **Kansainvälisyys osana toimintakulttuuria:** Globaali- ja kansainvälisyyskasvatus tuodaan osaksi lukion opiskelijoiden ja henkilökunnan arkea myös virtuaalisesti. Lukioissa opiskellaan ja työskennellään yhdessä yli kieli-, kulttuuri- ja katsomusrajojen.
- ❖ **Verkostojen rakentaminen:** Tampereen kaupungin lukiot tehostavat keskinäistä yhteistyötään ja verkostoituvat niin kotimaassa kuin ulkomailla. Oppilaitosten lisäksi yhteistyötä tehdään erilaisten yritysten ja järjestöjen kanssa. Kontakteja ylläpidetään aktiivisesti ja kanssakäymisen sujuvuuteen kiinnitetään erityistä huomiota kulttuurien välisten kommunikaatio-ongelmien välttämiseksi.
- ❖ **Kestävä liikkuvuus- ja projektitoiminta:** Tampereen kaupungin lukiot sitoutuvat liikkuvuusprojekteissa ja projektitoiminnassa kestävän kehityksen edistämiseen. Keskeisiä tavoitteita ovat ympäristön huomioiva matkustaminen ja opiskelijoiden osallisuuden lisääminen. Projekteja suunniteltaessa huomioidaan erilaisten opiskelijoiden mahdollisuudet osallistua kansainväliseen toimintaan. Kaupunkitasolla lisätään projektitoiminnan osaamista ja toiminnan organisointia esimerkiksi rahoitushakujen helpottamiseksi.

7 Kansainvälisen toiminnan organisointi ja resurssit

Tampereen kaupungin lukiot toteuttavat kansainvälistä toimintaa yhteisen globaali- ja kansainvälisyyskasvatuksen suunnitelman ja oman opetussuunnitelmaan perustuvan suunnitelmansa mukaisesti. Globaali- ja kansainvälisyyskasvatuksen toimintasuunnitelma käsitellään lukiokoulutuksen johtoryhmässä. Lukioden rehtorit huolehtivat vuosisuunnitelman puitteissa globaali- ja kansainvälisyyskasvatustoiminnan riittävästä resursoinnista.

Lukiokoulutuksen globaali- ja kansainvälisyyskasvatuksen työryhmä koostuu lukioden kv-yhdyshenkilöistä ja lukioden globaalikasvatuksen yhteysopettajasta. Mahdollisuuksien mukaan pyritään rekrytoimaan kansainvälisyysasioiden osa-aikainen koordinaattori. Työryhmä toimii tehtävään nimetyn rehtorin tai apulaisrehtorin ohjauksessa.

Kullekin lukiolle nimetään kv-yhdyshenkilö, jolle varataan lukuvuosittain 0,5 vuosiviikkotuntia resurssiksi. Kunkin lukion kv-yhdyshenkilön tehtävänä on edistää kansainvälistä toimintaa omissa yksiköissään ja verkostoissa sekä toteuttaa toimintasuunnitelman mukaisia toimia käytännössä yhdessä muun henkilökunnan ja opiskelijoiden kanssa. Kv-yhdyshenkilölle sekä globaalikasvatuksen yhteysopettajalle taataan mahdollisuus täydennyskoulutukseen. Lisäksi kv-yhdyshenkilön tehtävänä on kv-toiminnan määrällinen seuranta kappaleen 8 mukaisesti. Lukiokoulutuksen alla toimii lukioden globaalikasvatuksen yhteysopettaja, jolle varataan resurssia yksi vuosiviikkotunti. Globaalikasvatuksen yhteysopettaja osallistuu Tampereen seudun globaali- ja kansainvälisyystyön kehittämistyöryhmän, lukioden kv-yhdyshenkilöiden sekä Maailmankoulun toimintaan.

Ulkomaille tehtävistä ystävyyskoulu- tai muista vierailuista osallistuvat opiskelijat saavat 1-2 opintopistettä. Vastaavalle opettajalle resursoidaan yksi opintojakso, joka voidaan jakaa myös useamman opettajan kesken. Muista mahdollisista kv-tehtävistä sovitaan tapauskohtainen lisäkorvaus.

Lukioden kansainvälisen toiminnan rahoituslähteinä ovat pääasiallisesti lukioden omat budjetit, EU:n Erasmus + -ohjelma, Opetushallitus sekä opiskelijoiden omakustannusosuus.

8 Arviointi, seuranta ja uudistaminen

Lukioden kansainvälistä toimintaa ja sen tavoitteita arvioidaan vuosittain. Lukiokoulutuksen globaali- ja kansainvälisyyskasvatuksen työryhmä arvioi ja tarkistaa lukuvuosittain globaali- ja kansainvälisyyskasvatuksen toiminnan tavoitteita, niiden toteutumista ja uudistamistarpeista. Arvioinnin perusteella tehdään muutoksia globaali- ja kansainvälisyyskasvatuksen suunnitelmaan tarpeen mukaan. Tämä suunnitelma on laadittu vuosille 2022-2023.

Kaupungin tasolla kansainvälisyystoiminnan tavoitteiden saavuttamista arvioidaan ja tilastoidaan vuosittain, ja projektien toteuttamista seurataan kaupungin Projektisalkku -järjestelmässä (Thinking Portfolio). Projektien ulkopuolisille rahoittajille raportoidaan rahoittajan antamien ohjeiden mukaisesti. Projekteja arvioidaan niiden suunnitteluvaiheesta lähtien onnistuneen toteutuksen varmistamiseksi. Huomiota kiinnitetään esim. projektien talousasioihin, yhdenvertaisiin osallistumismahdollisuuksiin ja kansainvälisyysosaamisen laajentamiseen. Projektin vastuuhenkilö hoitaa loppuraportoinnin ja asiakirjojen arkistoinnin.

Seurannan määrällisiä mittareita voivat olla mm. opiskelijaliikkuvuuksien, kansainvälisten vierailijoiden, annettujen kv-opintosuoritusten, koulun järjestämien kansainvälisyysopintojaksojen, -projektien ja -tapahtumien, kansainvälisten yhteistyötahojen sekä henkilöstön liikkuvuuksien ja kansainvälisyyskoulutusten määrä. Laadullisina mittareina voidaan käyttää kyselyitä esimerkiksi opintojaksoille tai projekteihin osallistuneille opiskelijoille ja opettajille.

9 Lisätietoa ja lähdeaineistoa

Lukiolaki 714 / 2018

Lukion opetussuunnitelman perusteet 2019

Tampereen kaupunkistrategia 2030

Tampereen kaupungin hyvinvointisuunnitelma

Eurooppa 2020: Euroopan Unionin kasvustrategia

Kansainvälisen toiminnan laatusuositus, yleissivistävä koulutus. OPH

Kansainvälisyys osana laatutyötä. Yleissivistävän koulutuksen kansainvälistyminen. CIMO

Koulutus 2020 (ET 2020)

Käsikirja lukion kansainvälisyyteen. Kansainvälisyyskoulu2 – hanke. Verkkojulkaisu

Piilotettu osaaminen. Demos Helsinki

Pirkanmaan maakuntastrategia 2040

Koulu kohtaa maailman - Opetushallituksen julkaisu

Agenda 2030-ohjelma